

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы Д 13.23.673 диссертациялык кеңешинин мүчөсү, педагогика илимдеринин доктору профессор Рысбаев Сулайман Казыбаевичтин изденүүчү Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы» аттуу темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) шифрына ылайык жазылган педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына

ЭКСПЕРТИК БҮТҮМҮ

1. Коргоого кабыл алынган диссертациялык иштин диссертациялык кеңештин шифрына ылайык адистикке туура келиши. - Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы» деген темадагы диссертациялык иши Д 13.23.673 диссертациялык кеңешинин адистигине туура келет;

-диссертациялык изилдөөдө камтылган илиний-методикалык проблемалар 13.00.02-окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (kyргыз адабияты) шифрына шайкеш келет.

Диссертациянын максаты: колледждерде окуп жаткан студенттердин кыргыз адабияты дисциплинасы боюнча окурмандык компетенттүүлүгүн интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен калыптандыруунун методикасын иштеп чыгуу жана алардын натыйжалуулугун эксперимент аркылуу текшерүү.

Максатка ылайык төмөндөгүдөй милдеттер чечилген:

Колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу мүмкүнчүлүктөрү изилденген;

1) Колледждерде студенттер ээ болуучу окурмандык компетенттүүлүктөр жана ага ээ болуунун учурдагы абалы талданган;

2) Колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдору иштелип чыккан;

3) Колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун ишке ашыруунун

технологиялары иштелип чыгып, алар эксперимент аркылуу текшерилип, жыйынтыктары берилген.

2. Изилдөөнүн актуалдуулугу төмөндөгүлөр менен аныкталган:

-колледждерде студенттердин окурмандык компетенттүүлүктөрүн жогорулатууда жаралып жаткан проблемадан кантин чыгуу керектиги; кантин студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн сынчыл ойлоонун булагы болгон интерактивдүү усулдарды чеберчилик менен пайдалануу аркылуу жогорулатуу проблемасы илимий иликтөөнүн объектисине алынбагандыгы; орто кесиптик окуу жайларында кыргыз адабият сабагын окутууда студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн интерактивдүү усулдардын жардамы менен жогорулатуу маселеси бүгүнкү билим берүүнү глобалдаштыруудагы заманбап талап болуп жаткандыгы илимий иштин актуалдуулугун жараткандыгы белгиленген.

3. Илимий жыйынтыктары: -изилдөөдө алдына коюлган милдеттерине жарааша педагогика илими учун маанилуу төмөндөгүдөй корутундулар алынган:

- изилдөөдө “компетенттүүлүк”, «окурмандык компетенттүүлүк» түшүнүгү жана анын колледждердеги билим берүү системасында алган орду иликтенген жана такталган;
- колледждерде студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун шарттары изилденген жана аныкталган;
- колледждерде кыргыз адабиятын окутуу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн жогорулатууда окуу процессиндеи колдонулуучу жаңы технологиилар сунушталган;
- кыргыз адабиятында студенттин окурмандык компетенттүүлүгүн жогорулатууда интерактивдүү усулдардын ролу жана орду аныкталган;
- окурмандык компетенттүүлүкү өнүктүрүүдө студенттин чыгармачылык ой жүгүртүүсүн интерактивдүү окутуунун психологиялык методдору (салыштыруу, анализ, синтез, жалпылоо) сунуш кылышынган;
- колледждерде студент-окурмандын окурмандык компетенттүүлүгүн жогорулатууда алардын өз алдынча иштери окуу процессинин негизги формасы катары далилдеп, анын шарттары көрсөтүлгөн.

3.1. Алынган натыйжалардын ишенимдүүлүгү булар менен аныкталат, т.а изилдөөдө төмөндөгүдөй көнүл бурууучу идеялар айтылган жана алар изилдөөнүн натыйжаларынын ишенимдүүлүгүн далилдейт:

-темага жарааша теориялык-методикалык адабияттар үйрөнүлүп, учурдагы колледж шартына жарааша “кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгү текталган, анын адабий, психологиялык, методикалык, технологиялык негиздери көрсөтүлгөн;

- кыргыз адабиятын колледждерде окутуу аркылуу окурмандык компетенттүүлүктүү жогорулатуунун теориядагы жана практикадагы абалы талдоого алынып, анын натыйжалуулугун өркүндөтүүнүн теориялык жана методикалык маселелери такталып, аталган курсту өздөштүрүүнүн өркүндөтүүнүн негизги багыттары көрсөтүлгөн;

- аталган маселелер боюнча жыйынтык алууда илимий булактарга таянылган жана алар аркылуу колледждерде студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн жогорулатуунун жолдору, технологиялары сунушталган.

3.2. Иштин теориялык маанилүүлүгү булар: кыргыз адабиятын колледждерде окутуу аркылуу окурмандык компетенттүүлүктүү жогорулатуунун методологиялык, методикалык негиздеринин диссертациялык изилдөөнүн алкагында иштелгендигинде;

- кыргыз адабиятын колледждерде окутуу аркылуу окурмандык компетенттүүлүктүү жогорулатуунун жалпы педагогикалык, дидактикалык, адабий-теориялык жана методикалык принциптеринин алгачкы жолу иштелип чыгылгандыгында;

-колледждерде студенттердин окурмандыгын жогорулатуу иштеринин натыйжалуулугун теориялык жана методикалык маселелери такталып, аны өркүндөтүүнүн негизги багыттары аныкталгандыгында;

- колледждерде студенттердин окурмандыгын жогорулатуу методдору, формалары, сабактардын түрлөрү, аларды жүргүзүү технологиялары диссертациялык изилдөө албалинда алгачкы жолу жүргүзүлүп жатканда гында.

4. Алынган жыйынтыктардын практикалык мааниси (тармак, өлкө, үчүн мааниси) Колледждерде студенттердин интерактивдүү усулдарды пайдалануу аркылуу окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн технологиясынын жана аны ишке ашыруунун методикасынын иштелип чыкканда; студенттер үчүн кыргыз адабияты дисциплинасында пайдалана турган интерактивдүү усулдардын топтому аныкталганды; орто кесиптик окуу жайларында кыргыз адабиятын интерактивдүү усулдар аркылуу окутуу боюнча окуу-методикалык сунуштардын ишеелип чыгып, практикага сунушталганды.

Диссертациянын материалдары төмөндөгү басылмаларда чагылдырылган жана опрабацияланган: Ош мамлекеттик университетинин филологиялык билим берүүнүн технологиясы кафедрасынын жыйындарында, ошону менен бирге, илимий басылмаларда жайылтылды. Атап айтканда, 9 илимий-методикалык журналдарда (анын ичинде 4 эл аралык журналдарда) жана бир окуу-усулдук колдонмо иштелип чыккан.

Натыйжада, Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы» аттуу темадагы диссертациялык ишинде сунушталган колледждерде студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдору, шарттары, формалары, методдору жана технологиялары тармак үчүн маанилүү болуп саналат.

Авторефераттын мазмуну диссертация менен толук мазмундаш жана жоболору, максат-милдеттери, тыянактары, сунуштары дал келет.

6. Сын пикирлер: - Изилдөөдө колледждерде студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүү проблемасынын атайын диссертациялык изилдөө ишинин предметине айланышынын актуалдуулугу, анын зарылдыгы дагы да тактальшы керек;

- изилдөө ишинин милдеттери, жаңылыгы, коргоого коюлуучу жоболор тактальп, системалуу берилиши керек;

-предметтик компетенттүүлүктөр КРнын билим берүү мыйзамынан алынгандыгы (19-б) көрсөтүлгөн, бирок бул туура эмес, ал предметтик стандартта белгиленген, муну тактоо керек;

-“Окурмандык - окууга жаткандык” деп, түшүндүрмө сөздүккө шилтеме берилген, мындай болбойт, тактоо керек;

-166-68-беттерде иштин жыйынтыгы катары негизги компетенттүүлүктөрдүн аткарылыштары катары маалымат берилген, анын ордуна, диссертациянын максат-милдеттерине жараша предметтик компетенттүүлүктүн калыптанышы жана окурмандык компетенттүүлүктөрдүн мүнөздөмөсү жана ага жетишилгендиги берилиши керек эле;

-изилдөөнүн ичинде тиркемеге бериле турган (тиркеме ансыз да көп) сөздүктөр жана керексиз кошумча тексттер көп, аларды кыскартуу керек.

7. Эскертуулөр: Бул айтылгандар ишти расмий коргоого чейин изденүүчү тарабынан учурда ондолуп-толукталууда, изденүүчүнүн мүмкүнчүлүгү жетиштүү экендиги байкалат.

8. Сунуштар: Диссертациялык ишти расмий коргоого оппонент катары төмөндөгүлөр сунушталат:

1-расмий оппонент катары 1-расмий оппонент катары: п.и.д., профессор С.Батаканова, Агрардык академиянын илимий иштер боюнча проректору, сунушталат. Шифри – 13.00.02. Анын бул темага жасакын эмгектери:

1.Мектепте көркөм чыгармаларды талдоонун илимий-педагогикалык негиздери. Монография.–Б.: Кут Бер, 2010. – 286 б.

- 2.Драмалык чыгармаларды окутуунун технологиясы. Монография.-Б.: Кут бер, 2013. – 296 б.
- 3.Манастаануучу-Калим Рахматуллин. -Б.: Кут бер, 2013.- 70 б.
- 4.Адабиятты окутуунун усулдары менен ыкмалары.-Б.: Кут бер, 2013. – 53 б.
- 5.Көркөм чыгармаларды окутуунун методикасы. -Б.: Кут бер, 2014. 415 б.
- 6.Көркөм чыгармаларды талдоого окуучулардын кабыл алуусун даярдоо. -Б.: Кут бер, 2014. – 32 б.
- 7.Адабиятты окутуунун методикасы. Окуу курал.-Б., 2016, -533б.
- 2-расмий оппонент катары** Э.Абрасулова, педагогика илимдеринин кандидаты, доцент, Медицина академиясынын кафедра башчысы сунушталат. *Анын бул темага жасын эмгектери:*
- 1) 1.Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы жомокторду жана трагедиялуу көрүнүштөрдү окутуу: Методикалык колдонмо -Б.: Кут бер, 2009. -24 б.
2. Ч .Айтматовдун повесттерин окутуунун методикалык системасы –Б.: КУАУнун Жарчысы, 2009. -380-383-бб.
- 3.Методика проведения в школе внеклассной работы по лингвистическим дисциплинам: Методическое пособие. -Б.: 2009. -52 б.
- 4.Акын, жазуучулардын өмүр баянын өтүүдөгү этнопедагогикалык айрым маселелер. – Б.: КУУнун Жарчысы, 2010. -132-136-бб.
- 5.Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы элдик таалим-тарбия салттарын окутуу//Салттык педагогикалык маданият жана балдар дүйнөсү VIII Республикалык илимий-практикалык симпозиумдун жыйнагы. –Б.: 2017.- 8-17- бб.
- 6.Ч.Айтматовдун чыгармаларын окутуу: Монография. –Б.: 2019, Кут-Бер. -142 б.

Жетектөөчү мекеме катары Жалал-Абад мамлекеттик университетинин кыргыз тили жана адабияты, педагогика жана психология кафедралары сунушталат.

9. *Бүтүм:* Жогорудагы айтылган сын-пикирлер менен эскертүүлөрдү расмий коргоого чейин ондоп-түзөтүүсү керек жана аны аткарууга диссертанттын мүмкүнчүлүгү жетиштүү. Ошондуктан изденүүчү Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы» аттуу темадагы адистиги 13.00.02-окуттуу менен тарбиялоонун теориясы жана

методикасы (кыргыз адабияты) шифрына ылайык жазылган диссертациялык ишин расмий коргоого сунуштоого болот.

Эксперт:

Күнү:

Рысбаев С.К., п.и.д., профессор

27-август, 2023-ж.

“С.Рысбаевдин колун тастыктайм.”

КББАнын Кадрлар бөлүмүнүн башчысы:

Данча послужил
заключение в АС
№ 1393 673

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу боюнча уюштурулган Д 13.23.673 диссертациялык кенешинин мүчөсү, педагогика илимдеринин доктору, доцент Акматов **Кыялбек Камутович** изденүүчү **Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы»** аттуу темада 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) шифрине ылайык педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына эксперттик

БҮТҮМ

Эксперт педагогика илимдеринин доктору, доцент Акматов **Кыялбек Камутович** изденүүчү **Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы»** деген темадагы диссертациялык ишин карап чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кенешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Изденүүчү **Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы»** деген темадагы диссертациялык кенештин профилине туура келет.

Иште адистигинин паспортуна 13.00.02 – окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (kyргыз адабияты) шифрине толук туура келет, азыркы шартта колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы боюнча изилдөө жүргүзүлгөн.

Диссертация боюнча жалпы маалыматтар: Тема 2021-жылдын 30-июнунда Ош мамлекеттик университетинин Окумуштуулар кенешинин отурумунда **«Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүү методикасы»** деген атальшта 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) адистиги боюнча бекитилген. Илимий жетекчи п.и.д., доцент **Үкуева Б.К.**

Диссертация 2022-жылдын 27-июнунда Ош мамлекеттик университетинин Филологиялык билим берүүнүн технологиялары кафедрасынын көнөйтилген жыйынында талкууланган. Талкууга С.М.Момуналиев (13.00.01), (13.00.02) п.и.д., профессор, профессор, А.Т.Саттарова (13.00.02), п.и.д., доцент ж.б. адистер катышкан.

2. Иштин максаты катары колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасы боюнча окурмандык компетенттүүлүгүн интерактивдүү усулдарды колдонуу аркылуу калыптандыруунун формаларын жана каражаттарын аныктоо жана системалаштыруу, окутуунун азыркы талаптарга шайкеш методикасын иштеп чыгуу, эксперименттик жол менен текшерүү жана практикага сунуш кылуу алынган.

Коюлган максат диссертацияда төмөндөгү милдеттерди аткаруу менен чечилген:

- колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу мүмкүнчүлүктөрүн изилдөө;
- колледждерде студенттердин ээ болуучу негизги окурмандык компетенттүүлүктөрүн аныктоо жана анын учурдагы абалын талдоо;
- колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактидуу усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүктөрүн өнүктүрүүнүн жолдорун иштеп чыгуу;
- колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун ишке ашыруунун технологияларын иштеп чыгуу;
- иштелип чыккан технологиялардын эффективдүүлүгүн педагогикалык эксперимент аркылуу текшерүү жана жыйынтыктарын талдоо.

Коюлган милдеттерге жетүү учун изденүүчү үч этапта тажрыйба жүргүзгөн, изилдөө учурунда заманбап педагогикалык методдор пайдаланылган. Бул колдонгон усулдары жана ықмалары ез максатына жеткен.

Диссертациянын изилдөө объектиси диссертациясынын максат жана милдеттерине ылайык келет.

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. Кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн калыптандыруу учун СОнун ар кандай усулдары пайдаланылат. Бардыгына маалым болгондой адам баласынын дүйнө таануу процесси ой жүгүртүүдөн башталат. Ал эми окутуу процессинде СОнун стратегиялары аркылуу студенттерде ой жүгүртүүнүн ар түрдүү жөндөмдүүлүктөрүн өстүрүүгө болот.

Ошондуктан интерактивдүү усулдар студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн жогорулатууга жана калыптаңдырууга өбөлгө түзөт. Окумуштуулардын эмгектеринде студенттердин чыгармачылык ой жүгүртүүсүн өнүктүрүү, билим сапатын арттыруу, тарбия берүү маселелери изилденгени менен, бирок бул проблемадан кантит чыгуу керектиги, кантит студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн сынчыл ойлоонун булагы болгон интерактивдүү усулдарды чеберчилик менен пайдалануу аркылуу жогорулатуу проблемасы илимий иликтөөнүн объектисине алынбагандыктан, атайын изилдөөнү талап кылууда. Анткени орто кесиптик окуу жайларында кыргыз адабият сабагын окутууда студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн интерактивдүү усулдардын жардамы менен жогорулатуу маселеси бүгүнкү билим берүүнү глобалдаштыруудагы заманбап талап катары илимий иштин **актуалдуулугун** жаратат.

Диссертацияда коюлган милдеттердин ар бириң чечүү зарылдыгын негиздөөдө илимий адабияттардагы маалыматтарга анализ жүргүзүлгөн, теманы изилдөөнүн тарыхы, азыркы абалы, проблемалары көрсөтүлгөн.

Жогоруда айтылгандардын негизинде изденүүчү тарабынан жүргүзүлгөн илимий изилдөө абдан актуалдуу жана өз убагында тарбия тармагында иштегендөр үчүн керектүү деп эсептейбиз.

3. Илимий натыйжалар.

3.1. Иште педагогика жана анын теориясы жана методикасы илиминин өнүгүшү үчүн бир кыйла мааниге ээ төмөндөгүдөй илимий негизделген жаңы теориялык натыйжалар алынган: изилдөөнүн темасына байланыштуу илимий-теориялык, илимий-методикалык эмгектер, практикалык тажрыйбалар изденүүчү тарабынан өз алдынча окуп-үйрөнүлүп, жалпылаштырылып, алар боюнча тыянактар чыгарылган. Колледждерде кыргыз адабиятындагы чыгармаларды үйрөтүүнүн ыкмалары көрсөтүлгөн. Иштелип чыккан ыкмалар жана жолдор педагогикалык эксперименттик текшерүүлөрдөн өткөрүү, алынган натыйжалардын майнаштуулугу аныкталган. Проблеманын маанисин жана маңызын көрсөтүү үчүн көптөгөн окумуштуулардын пикирлерине таянып, ал пикирлерди эмгекте чагылдырылган.

3.2. Алынган натыйжалардын азыркы илим чегинде илимий жаңылыгы төмөнкүлөр менен байланышат. Диссидент тарабынан эмгекте методологиялык негиздерге таянуу менен эмгеги үчүн зарыл түшүнүктөрүнүн теориялык аныктамалары текшерилген; педагогикалык шарттары жана жолдору аныкталган.

3.3.Илимий натыйжалардын ишенимдүүлүгүн негиздөө: колледждин студенттеринин окурмандык комптентенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн ыкмаларынын, жолдорунун жана каражаттарынын натыйжалуулугу педагогикалык эксперимент аркылуу текшерилип, практикалык сунушталган.

3.4. Иштин теориялык мааниси бар, анда диссертант теориялык жоболорун илимий-практикалык негизде сунуштайт.

3.5. Диссертациялык иш анын квалификациялык белгилерине негизинин туура келет

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү (тармак, өлкө, дүйнө үчүн)

Диссертацияда алынган илимий натыйжалар төмөнкүлөрдө ишке ашырылган: колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы иштелип чыккан.

5. Автореферат диссертациянын мазмунуна, анда коюолган изилдөөнүн максат жана милдеттерине негизинен дал келет.

6. Диссертациянын материалдары төмөндөгү басылмаларда чагылдырылган:

1.Бекмуратова Р.Т., Төлөнова Г.Б. Кыргыз адабияты сабагында А. Муратовдун “Аталар сөзү – акылдын көзү” адеп ангемелеринен “Тилге мамиле” ангемесин окутуу. ОшМУнун жарчысы №3, 2014-жыл, 4-чыгарылыш, 96-102-беттер. <https://base.oshsu.kg/univer/temp/url/ilim/2014-3-4-v.pdf>

2. Бекмуратова Р.Т. Ч.Айтматовдун “Жетинин бири”ангемесин окутуу. ОшМУнун жарчысы 2015 №4, 3-чыгарылыш, 86-92-беттер. <https://base.oshsu.kg/univer/temp/url/ilim/2015-4-3.pdf>

3. Бекмуратова Р.Т. Мурза Гапаровдун “Эки ирет гүлдөөчү алмалар”ангемесин окутуу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн калыптандыруу. ОшМУнун жарчысы, 2018-жыл, №3, 59-67-беттер. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36486863>

4. Бекмуратова Р.Т. Ч.Айтматовдун “Саманчынын жолу” повестин окутууда адабий ийримдер усулу аркылуу студенттердин окурмандык компеттүүлүгүн калыптандыруу. И.Арабаев атындагы КМУнун жарчысы, 2017-жыл, 12-май. П.и.д.,профессор А.Муратовдун 60 жылдыгына карата “Ааламдашуу доорундагы адабият менен педагогиканын орду” деген темада эл аралык илимий-тажрыйбалык конференция, 211-215-беттер.

<https://m.scirp.org/journals/OJML/14368>

5. R. Bekmuratova, H. Tilekova, G. Usarova, U. Alibekova (соавтор) Development of Studentg Reading Competence through the Novel “The Day Lasts More than a HunbredUears” Open Journal of Modern Linguistics. Volume 10, Numer 5, October 2020. 606 - 619 стр. <https://m.scirp.org/journals/OJML/14368>

6. Gulzat Tolonova, Gulnas Borubekova, Busharipa Ukueva, Umirhon Alibekova, Teaching of the Theme « Manas and Manastelling Skill» dy Critical Thinking Method Strategies (соавтор) Open Journal of Mobern lingusticz, November 20, 2020. 675 - 684 стр. <https://m.scirp.org/journals/OJML/14606>

7. Бекмуратова Р.Т., Айтиева М.А., Абдуллаева Ж. Формирование читательской компетентности у студентов через преподавание романа “Сломанный меч” с использованием стратегии опроса автора. Российская Федерация, научный электронный журнал “Бюллетень науки и практики”, 2021 г. №7, 386-393 стр. <https://www.archive-bulletennauki.com/article/68/54>

8. Абдувалиева Б., Бекмуратова Р.Т. Кыргыз тили жана адабияты боюнча тесттик суроолор. Орто кесиптик окуу жайларынын студенттери үчүн, Ош-2021, 116-бет.

9. Абдувалиева Б., Бекмуратова Р.Т. Интерактивдүү методдордун негизинде окуучулардын жазма кебин естүрүү. Ж.Баласагын атындагы КМУнун жарчысы, Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин 90 жылдык мааракесине арналган “Тилдерди изилдөө жана тил дисциплиналарын көп тилдүү шарттарда окутуу” аттуу Эл аралык илимий-практикалык конференция 2022-жылдын 29-апрель, 71-78-беттер;

10. Бекмуратова Р.Т., ААбдувалиева Б., Абдуллаева Ж. Важность понимания прочитанного при восстановлении читательской компетентности. Российская Федерация, научный электронный журнал “Бюллетень науки и практики”, 2022 г. №5, 703-706-беттер. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=48616046>

7. Диссертациянын теориялык корутундуларынын апробацияланышы. Тема боюнча колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун ишке ашыруунун технологиялары боюнча эксперименттер өткөрүлгөн. Диссертациялык иш Ош мамлекеттик университетинин билим берүү технологиясы кафедрасынын жыйында талкууланган.

8. Айрым мүчүлүштүктөр:

1. Диссертациянын экинчи бап “Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүү боюнча

илимий изилдөөнүн материалдары жана методдору” деп аталаш бирок изилдөөнүн материаалдарына жеткиликтүү анализ жасалган эмес, методдору да анчалык ынанымдуу берилген эмес.

2. Диссертацияда теориялык материалдар дээрлик аз;
3. Авторефераттын структурасын УАК жобосуна ылайык жасоо керек. Талап боюнча жасалган эмес.
4. Иште стилистикалык, орфографиялык каталар арбын кездешет. Алардын баарын ондоп чыгуу керек.

7. Сунуштар: *Диссертациялык ишти расмий коргоого оппоненттер катары төмөндөгүлөр сунушталат:*

1-расмий оппонент катары: педагогика илимдеринин доктору, профессор СТ.Батаканова. – Шифри – 13.00.02. *Анын бул темага жасын эмгектери:*

1. Батаканова С.Т. Мектепте көркөм чыгармаларды талдоонун илимий-методикалык негиздери: Монография. – Б.: Кутбер, 2010, - 286 б.; 2. Драмалык чыгармаларды окутуунун технологиясы: Монография. – Б.: Кутбер, 2013, - 296 б.; 3. Адабиятты окутуунун усулдары менен ыкмалары: Окуу-методикалык олдонмо. –Б.: Кутбер, 2013, - 53 б. 4. Көркөм чыгармаларды талдоого окуучулардын кабыл алуусун даярдоо: Окуу-методикалык колдонмо. –Б: Кутбер, 2021, - 60 б. 5. Көркөм чыгармаларды окутуунун методикасы: Монография. – Б.: Кутбер, 2014, - 415 б.

2-расмий оппонент катары Э.К.Абдырасулова, педагогика илимдеринин кандидаты, доцент. И.Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медицина академиясынын кыргыз тили кафедрасынын башчысы. *Анын бул темага жасын эмгектери:* 1. Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы жомокторду жана трагедиялуу көрүнүштөрдү окутуу: Методикалык колдонмо -Б.: Кут бер, 2009. -24 б. 2. Ч.Айтматовдун “Бетме-бет” повесттин окутуу: Методикалык колдонмо. -Б.: Кут бер, 2009. -25 б. 3. Ч .Айтматовдун повесттерин окутуунун методикалык системасы -Б.: КУАУнун Жарчысы, 2009. -380-383-бб. 4. Методика проведения в школе внеклассной работы по лингвистическим дисциплинам: Методическое пособие. -Б.: 2009. -52б. 5. Акын, жазуучулардын өмүр баянын етүүдөгү этнопедагогикалык айрым маселелер. – Б.: КУУнун Жарчысы, 2010. - 132-136-бб.

Жетектөөчү мекеме катары Жалал-абад мамлекеттик университетинин башталгыч билим берүүнүн теориясы жана методикасы, педагогика жана психология, кыргыз жана чет элдер адабияты кафедраларын сунуштаймын. Кафедрадагы адистер: Сакиева С.С., п.и.д., профессор (13.00.02); Уримов К.М.

п.и.к., Эшиев Ж. п.и.к., доцент, Найманбаев М.Ж. п.и.к., доцент, Рыскулова Г. п.и.к., доцент жана филология илимдеринин кандидаттары доценттер Чокоева Д.М., Бакиров Г.К., Кадырова А.К. ж.б.

9. Корутунду: Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы» деген темадагы диссертациясы өз алдынча аткарылган иш жана анын эмгегин азыркы учур үчүн актаулдуу деп баалоого болот.

10. Диссертациялык кеңештин эксперти К.К.Акматов сунуш кылышкан документтерди карап чыгып И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу боюнча уюштурулган Д 13.23.673 диссертациялык кеңешине 13.00.02 – окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын «Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы» деген атальштагы диссертацияны алдын ала коргоого сунуш кыламын.

Эксперт Акматов Кыялбек Камутович,

Кыргыз Республикасынын Билим берүү
жана илим министрлигинин мектептеги жана
мектептен тышкаркы билим берүү
башкармалыгынын башчысы,
педагогика илимдеринин доктору, доцент
(13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун
теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты)

K.K. Акматовдун колун тастыктаймын
Кадрлар бөлүмү

Датасын постунааса
ДС ЗАСМО БАССАР
Д 13.23.673 КАДРЛАР
01.09.2023 БӨЛҮМУ
ОТДЕЛ
КАДРЫ. АРАБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
КЫРГЫЗСТАНДАКИ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. И. АРАБАЕВА
КОП ТАМГАСЫН ТАСТЫКТАЙМЫ
ПОДСЫП ЗАВЕРЯЮ
Онураев

Изденүүчү Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын “Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы” деген темадагы кандидаттык диссертациялык иши боюнча И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу боюнча ўюштурулган Д 13.23.673 диссертациялык кеңешинин экспертизик комиссиясынын

БҮТҮМҮ

Экспертизик комиссиянын төрайымы: педагогика илимдеринин доктору, профессор С.Т. Батаканова.

Изденүүчү Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын “Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы” деген темадагы 13.00.02. – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы адистигине ылайык педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишин карап чыгып, диссертация тууралуу төмөнкүлөрдү ырастайт.

Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Изденүүчү Бекмуратова Рахат Топчубаевна 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) адистиги боюнча “Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы” деген темадагы кандидаттык диссертациясы диссертациялык кеңештин профилине туура келет.

Иште 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүү боюнча теориялык жана практикалык изилдөөлөр жүргүзүлгөн.

Диссертациялык иштин максаты.

Коллеждерде окуп жаткан студенттердин кыргыз адабияты дисциплинасы боюнча окурмандык компетенттүүлүгүн интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен калыптандыруунун методикасын иштеп чыгуу жана алардын натыйжалуулугун эксперимент аркылуу текшерүү.

Изилдөөнүн милдеттери.

1. Колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу мүмкүнчүлүктөрүн изилдөө;
2. Колледждерде студенттердин ээ болуучу негизги окурмандык компетенттүүлүктөрүн аныктоо жана анын учурдагы абалын талдоо;
3. Колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун иштеп чыгуу;
4. Колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун ишке ашыруунун технологияларын иштеп чыгуу;
5. Иштелип чыккан технологиялардын эффективдүүлүгүн педагогикалык эксперимент аркылуу текшерүү жана жыйынтыктарын талдоо.

Диссертациянын изилдөө объектиси – колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутуу процесси.

Изилдөөнүн методдору: Теориялык, практикалык жана эмпирикалык методдор, эксперименталдык методдор, салыштырма-статистикалык метод сяяктуу педагогикалык изилдөөнүн методдору колдонулган.

Бул 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) адистиги боюнча изилдөөлөрдүн талаптарына туура келет.

Диссертациялык изилдөөнүн актуалдуулугу.

Коомдун өзгөрүшү менен учурдун талабына ылайык илимий-методикалык илимдердин идеялык маңызы жаңыланып, илимий таанып-билиүүнүн ықмалары өнүгүп өстү. Анын натыйжаласында инсанга багыттап окутуу концепциясынын негизинде билим берүү системасында вариативдүүлүк өркүндөп, автордук окуу пландарын, программаларын, окуу китептерин түзүүгө мүмкүнчүлүктөр жаралды. Бул мүмкүнчүлүктөрдү ишке ашыруу максатында окутуунун жаңы технологияларын, башкача айтканда, инновациялык окутууну окуу, тарбиялоо процессинде колдонууга толук мүмкүнчүлүктөр пайда болду. Билим берүү системасындагы мындай жаңычылдыктар өндүрүштүн бардык сферасында жана илимий чөйрөдө изилдөө объектисине айланды. Анын негизинде сандаган илимий-методикалык эмгектер жазылып, алардын мазмунунда окутуунун жаңы технологиилары катары интерактивдүү окутуу практикаланды. Аталган технология бала бакчадан баштап, мектептеги окуучулардын, ЖОЖдордогу, колледждердеги студенттердин чыгармачылык, интеллектуалдык мүмкүнчүлүктөрүн ар тараптан ачуу менен алардын өзүн-өзү өнүктүрүү, ой

жүгүртүүсүн өстүрүү, руханий адептүүлүккө тарбиялоо, билим, билгичтик, көндүмдөрүн калыптандыруу менен жогорулатуу максатын көздөдү. Натыйжада бул максатты ишке ашырууда окутуунун жаңы технологияларынын мазмуну, багыттары жаңыча оптималдаштырылды.

Кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн калыптандыруу үчүн Сынчыл ойломдун ар кандай усулдары пайдаланылат. Бардыгына маалым болгондой адам баласынын дүйнө таануу процесси ой жүгүртүүдөн башталат. Ал эми окутуу процессинде Сынчыл ойломдун стратегиялары аркылуу студенттерде ой жүгүртүүнүн ар түрдүү жөндөмдүүлүктөрүн өстүрүүгө болот. Ошондуктан интерактивдүү усулдар студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн жогорулатууга жана калыптандырууга өбөлгө түзөт.

Окумуштуулардын эмгектеринде студенттердин чыгармачылык ой жүгүртүүсүн өнүктүрүү, билим сапатын арттыруу, тарбия берүү маселелери изилденгени менен, бирок бул проблемадан кантитп чыгуу керектиги, кантитп студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн сынчыл ойлоонун булагы болгон интерактивдүү усулдарды чеберчилик менен пайдалануу аркылуу жогорулатуу проблемасы илимий иликтөөнүн объектисине алынбагандыктан, атайын изилдөөнү талап кылууда. Анткени орто кесиптик окуу жайларында кыргыз адабият сабагын окутууда студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн интерактивдүү усулдардын жардамы менен жогорулатуу маселеси бүгүнкү билим берүүнү глобалдаштыруудагы заманбап талап катары илимий иштин актуалдуулугун жараткан.

Изилдөөнүн илимий жаңылыгы жана теориялык баалуулугу **Изилдөөнүн илимий жаңылыгы жана теориялык маанилүүлүгү:**

- окурмандык компетенттүүлүк түшүнүгүнүн мазмуну теориялык жактан талданып, анын коллеждердин студенттеринин окуу ишмердүүлүгүн активдештириүү мүмкүнчүлүктөрү аныкталган;

- коллеждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутуу процессинде пайдаланылуучу интерактивдүү усулдардын үлгүлөрү берилген;

- коллеждердин студенттери ээ болуучу негизги окурмандык компетенттүүлүктөрү аныкталып, аны интерактивдүү усулдар аркылуу өнүктүрүүнүн жолдору иштелип чыккан;

- коллеждерде кыргыз адабиятын компетенттүүлүккө багыттап окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун ишке ашыруунун технологиялары анализге алынган;

- колледждерде кыргыз адабиятын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануунун методикасы иштелип чыгып анын натыйжалуулугу эксперимент аркылуу текшерилген.

Диссертацияда чыгарылган ар бири илимий жыйынтыктын (жобонун) жана изденүүчүнүн корутундуусунун жаңылыгынын деңгээли.

1-жыйынтык жаңы, себеби, колледждерде кыргыз адабиятын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу мүмкүнчүлүктөрүнүн изилдениши, аны пайдалануунун зарылдыгы;

2-жыйынтык жартылай жаңы, колледждерде студенттердин кыргыз адабияты боюнча ээ болуучу окурмандык компетенттүүлүктөрү жана анын учурдагы абалынын талданышы;

3-жыйынтык жарым жартылай жаңы, себеби кыргыз адабиятын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу аркылуу студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдору;

4-жыйынтык жаңы, себеби, кыргыз адабияты дисциплинасын колледждердин студенттерине окутууда интерактивдүү усулдар аркылуу алардын окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун ишке ашыруунун технологиялары;

5-жыйынтык жаңы. Себеби, колледждердин студенттеринин окурмандык компетенттүүлүгүн интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен өнүктүрүүнүн натыйжалуулугун текшерүү боюнча жүргүзүлгөн эксперименттин жыйынтыктары.

Алынган жыйынтыктардын практикалык баалуулугу.

Колледждерде студенттердин интерактивдүү усулдарды пайдалануу аркылуу окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн технологиясынын жана аны ишке ашыруунун методикасынын иштелип чыккандыгы; студенттер үчүн кыргыз адабияты дисциплинасында пайдалана турган интерактивдүү усулдардын топтому; орто кесиптик окуу жайларында кыргыз адабиятын интерактивдүү усулдар аркылуу окутуу боюнча окуу-методикалык куралынын жарыкка чыгып, жайылтылыши. Изилдөөнүн материалдарын адабият дисциплинасы боюнча окутуучулар жана илим изилдөөчүлөр пайдаланса болот.

Диссертациясынын материалдары төмөндөгү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде колдонулду:

- ЖАК талап кылган илимий-педагогикалык басылмаларда чагылдырылган;
- илимий-практикалык конференцияларда баяндамалар жасалган;
- сабактар, тренингдер өткөрүлгөн;

- педагогикалык эксперименттерде текшерилген.

Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын диссертациясынын материалдарын ишке ашыруунун жыйынтыктары боюнча төмөнкүдөй оң натыйжалар алынган:

Биринчи натыйжа колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу мүмкүнчүлүктөрү изилденди;

Экинчи натыйжа колледждерде студенттердин ээ болуучу негизги окурмандык компетенттүүлүктөрүн аныкталды жана анын учурдагы абалын талданды;

Үчүнчү натыйжа колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдору иштеп чыккан;

Төртүнчү натыйжа колледждерде кыргыз адабияты дисциплинасын окутууда интерактивдүү усулдарды пайдалануу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн жолдорун ишке ашыруунун технологиялары иштеп чыккан;

Бешинчи натыйжа иштелип чыккан технологиялардын эффективдүүлүгүн педагогикалык эксперимент аркылуу текшерилген жана жыйынтыктары талданган.

Изилдөөнүн негизги мазмуну төмөндөгү эмгектерде чагылдырылган:

1. Бекмуратова Р.Т., Төлөнова Г.Б. Кыргыз адабияты сабагында А. Муратовдун “Аталар сөзү – акылдын көзү” адеп аңгемелеринен “Тилге мамиле” аңгемесин окутуу. ОшМУнун Жарчысы №3, 2014, 4-чыг., 96-102-бб.

<https://base.oshsu.kg/univer/temp/url/ilim/2014-3-4-v.pdf>

2. Бекмуратова Р.Т. Ч.Айтматовдун “Жетинин бири” аңгемесин окутуу. ОшМУнун Жарчысы, 2015, №4, 3-чыг., 86-92-бб.
<https://base.oshsu.kg/univer/temp/url/ilim/2015-4-3.pdf>

3. Бекмуратова Р.Т. Мурза Гапаровдун “Эки ирет гүлдөөчү алмалар” аңгемесин окутуу менен студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн калыптандыруу. ОшМУнун Жарчысы, 2018, №3, 59-67-бб.
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36486863>

4. Бекмуратова Р.Т. Ч.Айтматовдун “Саманчынын жолу” повестин окутууда адабий ийримдер усулу аркылуу студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн калыптандыруу. И.Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы, 2017, 211-215-бб.

<https://m.scirp.org/journals/OJML/14368>

5. R. Bekmuratova, H. Tilekova, G. Usarova, U. Alibekova (соавтор) Development of Studentg Reading Competence through the Novel “The Day Lasts More than a HunbredUears” Open Journal of Modern Linguistics. Volume 10, Numer 5, October 2020. 606 - 619 стр. <https://m.scirp.org/journals/OJML/14368>

6. Gulzat Tolonova, Gulnas Borubekova, Busharipa Ukueva, Umirhon Alibekova, Teaching of the Theme « Manas and Manastelling Skill» dy Critical Thinking Method Strategies (соавтор) Open Journal of Mobern lingusticz, November 20, 2020. 675 - 684 стр. <https://m.scirp.org/journals/OJML/14606>

7. Бекмуратова Р.Т., Айтиева М.А., Абдуллаева Ж. Формирование читательской компетентности у студентов через преподавание романа “Сломанный меч” с использованием стратегии опроса автора. Российская Федерация, научный электронный журнал “Бюллетень науки и практики”, 2021, №7, С.386-393

<https://www.archive-bulletennauki.com/article/68/54>

8. Абдувалиева Б., Бекмуратова Р.Т. Кыргыз тили жана адабияты боюнча тесттик суроолор. Орто кесиптик окуу жайларынын студенттери үчүн методикалык колдонмо, Ош, 2021, 116 б.

9. Абдувалиева Б., Бекмуратова Р.Т. Интерактивдүү методдордун негизинде окуучулардын жазма кебин өстүрүү. Ж.Баласагын атындагы КМУнун Жарчысы, 2022, 71-78-бб.

10. Бекмуратова Р.Т., АБдувалиева Б., Абдуллаева Ж. Важность понимания прочитанного при восстановлении читательской компетентности. Российская Федерация, научный электронный журнал “Бюллетень науки и практики”, 2022, №5, С. 703-706.

<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=48616046>

Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши.

Автореферат негизинен диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максаттарына жана милдеттерине дал келет.

Айрым мүчөлүштүктөр:

1.Бириңчи баптын үчүнчү параграфы “Коллеждерде кыргыз адабиятын окутуу менен студенттердин окурмандык компетенттүлүгүн жогорулатууда окуу процессиндеги жаңы технологиялар” деп аталат, бирок тема терең ачылбай калган, кандай инновациялык технологиялар бар, алар кайсылар жана ал технологиялар менен окутуунун артыкчылыктары көрсөтүлбөй калган.

2.Экинчи баптын бириңчи параграфы “Студенттердин оқурмандык компетенттүлүгүн өнүктүрүү боюнча илимий изилдөөнүн материалдары” деп аталат. Бул жерге, б.а., илимий изилдөөгө акын-жазуучулардың чыгармаларынын семестрге, saatтарга бөлүштүрүлүшүнүн киргизүүнүн кажети жок. Студенттердин оқурмандык компетенттүлүгүн өнүктүрүү боюнча илимий изилдөөнүн материалдарынын негизи ролун терецирээк ачып берүү кажет.

3. Диссертацияда орфографиялык жана пунктуациялык каталар кеткен.

Ырас, жогоруда айтылган сунуштар иштин илимий мазмунуна терс таасириң тийгизбейт, адабий жомокторду инновациялык технологиялар менен үйрөтүүнүн методикасы багытында кыргыз педагогика илиминде ыраатуу жана учур талабына ылайык иштелип чыккан салмактуу эмгек болуп саналат.

Жетектөөчү уюмdu, расмий оппоненттерди дайындоо жөнүндө сунуштун негиздүүлүгү.

Диссертациялык кеңештин экспертик комиссиясы жетектөөчү мекеме катары Жалал-Абад мамлекеттик университетинин башталгыч билим берүүнүн теориясы жана методикасы, педагогика жана психология, кыргыз жана чет элдер адабияты кафедраларын сунуштайт. Аталган кафедрада сунушталган илимдин тармагы боюнча илимдин доктору, кандидаттары (Сакиева С.С. - п.и.д., профессор, 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты), Ураимов К.М. - п.и.к., Эшиев Ж. – п.и.к., доцент, Найманбаев М.Ж. –п.и.к., доцент, Рысколова Г. – п.и.к., доцент, ж.б.) жана филология илимдеринин кандидаттары, доценттер: Чокоева Д.М., Бакиров Г.К., Кадырова А.К. ж.б. адистер эмгектенет.

Эксперттик комиссия расмий оппоненттер катары төмөнкү адистерди сунуш кылат.

Бириңчи расмий оппонент катары адабиятты окутуунун теориясы менен практикасы боюнча адис педагогика илимдеринин доктору, профессор С.Т.Батаканованы сунуш кылат (13.00.02). Анын эмгектери: 1.Мектепте көркөм чыгармаларды талдоонун илимий-педагогикалык негиздери: Монография. –Б.: Кут Бер, 2010. – 286 б. 2. Драмалык чыгармаларды окутуунун технологиясы: Монография. -Б.: Кут бер, 2013. – 296 б. 3.Адабиятты окутуунун усулдары менен ыкмалары: Окуу-методикалык колдонмо. –Б.: Кут бер, 2013. – 53 б. 4. Көркөм чыгармаларды талдоого окуучулардын кабыл алуусун даярдоо: Окуу-методикалык колдонмо. -Б.: Кут бер, 2014. -32б. 5.Көркөм чыгармаларды окутуунун методикасы: Монография. -Б.: Кут бер, 2014. -415 б., 6.Окутуунун салттуу методдору жана инновациялык технологиялары: Окуу курал. -Б.: Кут бер, 2021. -60 б. 7.Окутуунун жана

тарбиялоонун теориясы менен методикасы: КР Жогорку аттестациялык комиссисынын Бюллетени, №2, Sprint, 2022, 62-66-бб. 8. Эпикалык чыгармаларды окутуунун технологиялары: Окуу курал. -Б.: Кут бер, 2022. -40 б. 9. Жаштарды руханий-адеп-ахлактыкка тарбиялоодо Каныкейдин образынын мааниси: Alatoo Academic studies. -Бишкек, 2022. - №3. С.243-252.

Экинчи расмий оппонент катары кыргыз адабиятын окутууга байланыштуу адис педагогика илимдеринин кандидаты, доцент Э.К.Абдрасолованы сунуш кылат (13.00.02). Анын эмгектери: 1. Ч. Айтматовдун чыгармаларын окутууда кыргыз элинин этнопедагогикалык идеаларын окуучуларга жеткирүү. И.Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. -Б.: 2017. - №1,180-183-бб. 2. Ч.Айтматовдун чыгармаларын окутуу. -Б.: Кут-Бер, 2019. -142 б., 3. Адабият сабагын окутуудагы инновациялык методдор БМУнун Жарчысы №4 (58) 2021, 20-23-бб. 4. Адабият сабагын окутуудагы езгөчөлүктөр. Эл аралык илимий журнал, Адам университети №1 (010) 2021, 50-54-б. 5. Адамдардын физикалык абалы жана темпераментине жараша кыргыз улуттук оюндарынын ойнолушу. Медицина жана билим жарчысы №1, 2021, 52-55-бб. 6. Кыргыз тили чет элдик студенттерге арналат. Окуу куралы -Б.: Кут бер, 2022, 199 б. 7. Some lexical problems in conducting lessons of the kyrgyz language for medical students. Scientific journak of the modern education & research institute, Brussels, Belgium, 2022, 9-11- б. 8. Студенттин өз алдынча иштеринин тексттер жыйнагы Окуу куралы. -Б.: Кут бер, 2023, 48 б.

Диссертациялык кеңештин экспертик комиссиясы, сунуш кылынган документтерди карап чыгып, И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетине жана Ж.Баласагын атындагы улуттук университетине караштуу Д. 13.23.673 диссертациялык кеңешине 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyrgyz адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн изденүүчү Бекмуратова Рахат Топчубаевнанын “Колледждерде кыргыз адабияты сабагында студенттердин окурмандык компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн методикасы” деген темадагы диссертациясын кабыл алууну сунуш кылат.

Эксперттик комиссиянын төрайымы,
педагогика илимдеринин доктору, профессор

С.Т. Батаканова

